

Brussel, 8.3.2023
COM(2023) 140 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**Tijdelijke bescherming voor mensen die op de vlucht zijn voor de Russische
aanvalsoorlog tegen Oekraïne: een jaar later**

1. Inleiding

Op 24 februari 2022 is Rusland een niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog begonnen tegen Oekraïne. Hierop hebben de Europese Unie en de internationale gemeenschap op ongekende en eensgezinde wijze gereageerd. **Een belangrijk onderdeel van die reactie was het unanieme besluit van de lidstaten over een voorstel van de Commissie om de richtlijn tijdelijke bescherming¹ in werking te stellen.** Op 4 maart 2022, slechts een week na het begin van de oorlog, kregen miljoenen ontheemden die op de vlucht waren voor de Russische aanval op Oekraïne onmiddellijke toegang tot de arbeidsmarkt, onderwijs en beroepsopleiding, gezondheidszorg en huisvesting in de EU. De activering van de richtlijn werd op 28 maart 2022 aangevuld met een tienpuntenplan² voor een sterkere Europese coördinatie van de opvang van personen op de vlucht voor de Russische agressie tegen Oekraïne. De tijdelijke bescherming is reeds verlengd tot maart 2024.

Een jaar later is het gebruik van de richtlijn tijdelijke bescherming bewijs van de **eenheid van de Europese Unie** en van haar **solidariteit** met de bevolking van Oekraïne, ondanks de ongekende uitdagingen. De richtlijn werd voor het eerst geactiveerd en stelde de EU in staat onmiddellijke bescherming te bieden en tegelijkertijd **de formaliteiten tot een minimum te beperken**. Deze bescherming werd middels de richtlijn aangevuld met een **uitgebreide en geharmoniseerde reeks rechten**, waaronder recht op verblijf, passende huisvesting, toegang tot onderwijs en opleiding, tot gezondheidszorg en tot de arbeidsmarkt. De richtlijn zorgde voor structuur bij de opmerkelijke ontvangst die door zoveel Europeanen, hun families en gemeenschappen werd geboden. Momenteel genieten ongeveer vier miljoen mensen tijdelijke bescherming in de EU. Deze groep bestaat voor 47 % uit vrouwen en voor meer dan een derde uit kinderen, voor wie bescherming een cruciale prioriteit blijft. De uitvoering van de richtlijn is niet zonder uitdagingen verlopen, maar dankzij de voortdurende inspanningen van de EU-instellingen en de lidstaten blijft de richtlijn goede resultaten opleveren.

In deze mededeling wordt de balans opgemaakt van de uitvoering van de richtlijn in het afgelopen jaar, voortbouwend op de mededeling “De vluchtelingen voor de oorlog in Oekraïne verwelkomen. Europa klaarstomen om aan de behoeften te voldoen”³, die op 23 maart 2022 werd vastgesteld. De mededeling maakt duidelijk hoe de EU, geconfronteerd met de grootste stroom ontheemden op Europees grondgebied sinds de Tweede Wereldoorlog, een echte maatschappijbrede respons op gang heeft gebracht en gecoördineerd. Ook worden in de mededeling prioriteitsgebieden vastgesteld waar inspanningen nodig blijven om de in de richtlijn opgenomen rechten te waarborgen.

Daarnaast bevat deze mededeling een aantal reflecties over hoe we bepaalde belangrijke lessen ter harte kunnen nemen en hoe we de EU veerkrachtiger en toekomstbestendiger kunnen maken.

¹ [Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen.](#)

² [Het tienpuntenplan voor een sterkere Europese coördinatie bij het verwelkomen van mensen die de oorlog tegen Oekraïne ontvluchten](#) (in het Engels).

³ [Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — De vluchtelingen voor de oorlog in Oekraïne verwelkomen. Europa klaarstomen om aan de behoeften te voldoen.](#)

2. Situatieschets

In februari 2023 werden er meer dan 16 miljoen binnenkomsten vanuit Oekraïne en Moldavië in de EU geregistreerd. Bij 14 miljoen daarvan ging het om Oekraïense staatsburgers. Het aantal grensoverschrijdingen uit de EU richting Oekraïne en Moldavië bedroeg meer dan 11 miljoen⁴.

Tijdens de eerste maand van de Russische agressie lag het aantal binnenkomsten aanzienlijk hoger, met een wekelijks gemiddelde van 800 000 binnenkomsten in de EU vanuit Oekraïne en Moldavië, met pieken van meer dan 200 000 binnenkomsten per dag, voornamelijk in de lidstaten aan de grens met Oekraïne. Vanaf april 2022 stabiliseerde de trend zich tot ongeveer 240 000 binnenkomsten per week en daalde het aantal grensoverschrijdingen tussen de EU en Oekraïne naar het niveau van voor de aanval en de pandemie.

In totaal werden in de EU bijna 4 miljoen registraties voor tijdelijke bescherming opgetekend, waarvan meer dan 3 miljoen in de eerste helft van 2022. Sinds juni 2022 daalt het aantal wekelijkse registraties voor tijdelijke bescherming gestaag, zij het met enkele schommelingen. Op 26 februari bevonden zich in totaal 90 187 buitenlandse burgers op het grondgebied van de Republiek Moldavië, waaronder 84 038 Oekraïense staatsburgers – 44 751 van hen minderjarig.

Eind 2022 werd bijna de helft van de mensen die tijdelijke bescherming genoten (3,8 miljoen)⁵ opgevangen in Duitsland en Polen, gevolgd door Tsjechië, Italië en Spanje. Estland, Polen en Tsjechië vangen het grootste aantal begunstigden van tijdelijke bescherming op per hoofd van de bevolking. De meeste daarvan zijn Oekraïense staatsburgers; eind 2022 genoten ongeveer 70 000 onderdanen van andere derde landen dan Oekraïne tijdelijke bescherming.

Er reizen voornamelijk volwassen vrouwen (47 %) en kinderen (34 %) naar de EU, op de vlucht voor de Russische aanval op Oekraïne. Ongeveer 69 % van de ontheemde kinderen was jonger dan 13 jaar en 0,5 % was geregistreerd als niet-begeleide minderjarigen.

De activering van de richtlijn tijdelijke bescherming zorgde ervoor dat asieltelsels in de lidstaten niet overstelpt werden met beschermingsverzoeken. Oekraïense staatsburgers vormden in 2022 de op acht na grootste groep wat het aantal verzoeken om internationale bescherming betreft (28 160).

Op basis van de samenwerking van de EU met internationale partners zijn tot nu toe meer dan 400 000 ontheemden uit Oekraïne naar de Verenigde Staten, Canada en het Verenigd Koninkrijk gereisd, waar zij gebruikmaken van de beschermingsregelingen van die landen. Deze landen hebben nog eens 900 000 visa en aanvragen voor tijdelijk verblijf goedgekeurd.

⁴ Binnenkomsten van uit Moldavië komende Roemeense en Moldavische staatsburgers in Roemenië zijn niet meegerekend in het totale aantal binnenkomsten vanuit Oekraïne en Moldavië in de EU. Op basis van de beschikbare gegevens is niet te onderscheiden in hoeverre dit normaal grensverkeer is en hoeveel mensen de Russische agressie tegen Oekraïne ontvluchten. De in- en uitreisgegevens geven het aantal grensoverschrijdende bewegingen weer, niet het aantal individuele personen. Het verschil tussen het totale aantal binnenkomsten en het aantal binnenkomsten van Oekraïense staatsburgers omvat binnenkomsten van zowel EU-burgers als onderdanen van andere derde landen dan Oekraïne. Meer dan 300 000 onderdanen van andere derde landen dan Oekraïne zijn de EU ingereisd vanuit Oekraïne en Moldavië. Het gaat voornamelijk om Turken, Amerikanen, Russen, Israëli's, Indiërs, Azerbeidzjanen, Georgiërs, Britten, Moldaviërs en Oezbeken.

⁵ [Begunstigden van tijdelijke bescherming, aan het einde van de maand, naar nationaliteit, leeftijd en geslacht — maandelijks gegevens](#) (in het Engels).

3. Respons op de crisis: een sterke gecoördineerde inspanning van de EU

De activering en uitvoering van de richtlijn tijdelijke bescherming vereiste een ongekende coördinatie en samenwerking tussen de lidstaten en hun respectieve overheidsdiensten, de diensten van de Commissie, de agentschappen van de Europese Unie, de Europese Dienst voor extern optreden en internationale organisaties.

Het **Solidariteitsplatform “Oekraïne”**⁶ dat onmiddellijk na de activering van de richtlijn door de Commissie werd opgericht, heeft een cruciale rol gespeeld bij het waarborgen van een dergelijke gecoördineerde reactie. Het platform biedt een kader voor regelmatige uitwisselingen en zorgt voor samenhang tussen bestaande fora op EU-niveau. Het heeft een breed scala van onderwerpen behandeld, van grensbeheer tot de bescherming van minderjarigen, toegang tot onderwijs, toegang tot werk, beroepsopleiding en -opleiding en volwasseneneducatie, maar ook terugkeer naar Oekraïne en verdere verplaatsingen van de ene lidstaat naar de andere.

Het Solidariteitsplatform richtte zich ook op het verbeteren van de algemene paraatheid op EU-niveau (door noodmaatregelen te ontwikkelen in geval van toenemende aankomsten uit Oekraïne), op veiligheidsaspecten en op preventie van mensenhandel, en had regelmatig contact met lokale en regionale autoriteiten en met maatschappelijke organisaties.

De specifieke subgroepen van het Solidariteitsplatform, bijvoorbeeld inzake de overbrenging van ontheemden uit Moldavië en inzake het registratieplatform voor tijdelijke bescherming, hebben een cruciale rol gespeeld bij het versterken van de samenwerking en het aanpakken van telkens weer nieuwe problemen.

Daarnaast heeft het Solidariteitsplatform zijn toegevoegde waarde bewezen bij de algemene coördinatie van de reactie van de EU op de Russische agressie tegen Oekraïne, door te fungeren als een flexibel en informeel kader voor de snelle goedkeuring van “zachte” beleidsdocumenten (bv. online beschikbaar gestelde antwoorden op veelgestelde vragen en operationele standaardprocedures). De lidstaten en andere belanghebbenden beschouwen het als een goede praktijk voor de toekomst.

3.1. Nauwkeurige gegevens

Sinds de vaststelling van het uitvoeringsbesluit van de Raad⁷ heeft de Commissie aanzienlijke inspanningen geleverd om de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten te coördineren. Het verzamelen van gegevens was in de huidige uitzonderlijke omstandigheden een van de grootste uitdagingen voor de algemene coördinatie, maar dankzij de genomen maatregelen is de situatie gestaag verbeterd.

Sinds het begin van de crisis heeft het **EU-blauwdruknetwerk** voor paraatheid en crisisbeheer in verband met migratie⁸ meer dan honderd bijeenkomsten gehouden en

⁶ Het Solidariteitsplatform bestaat uit de Europese Commissie, het secretariaat van de Raad, de Europese Dienst voor extern optreden, de EU-lidstaten en geassocieerde Schengenlanden, EU-agentschappen, internationale organisaties zoals de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor Vluchtelingen (UNHCR) en de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) en de Oekraïense en Moldavische autoriteiten.

⁷ [Uitvoeringsbesluit \(EU\) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan.](#)

⁸ Dit netwerk speelt in op de behoefte om een nauwkeurig, geactualiseerd en gezamenlijk situatiebeeld te geven als basis voor snelle politieke en operationele besluitvorming. Het houdt toezicht op de grensoverschrijdende bewegingen vanuit Oekraïne naar de EU, de eerste opvang en de uitvoering van de richtlijn tijdelijke bescherming, onder meer op het gebied van trends in wekelijkse registraties en uitgebreide

vervolgens schriftelijk verslag uitgebracht. Dat heeft een gemeenschappelijke situationeel bewustzijn gecreëerd inzake de gevolgen van de Russische invasie in Oekraïne op het gebied van migratie en inzake de paraatheid van de EU en de lidstaten. Het netwerk werkt volledig complementair met andere fora, zoals het Solidariteitsplatform, de geïntegreerde EU-regeling politieke crisisrespons (IPCR) en het Europees migratienetwerk, en maakt onderdeel uit van de algemene coördinatie voor Oekraïne op EU-niveau.

Het Asielagentschap van de EU (EUAA) speelde een cruciale rol bij het snel opzetten van een systeem voor het verzamelen van gegevens over de dagelijkse registraties voor tijdelijke bescherming. Het Europees Grens- en kustwachtagentschap (Frontex) heeft ook meer steun verleend aan het beheer van de buitengrenzen van de EU door tijdig informatie te verstrekken over de situatie aan de grens, verschillende scenario's voor de mogelijke evolutie te plannen en een operationele respons te initiëren, onder meer met betrekking tot capaciteitsopbouw en monitoring van grensoverschrijdende criminele bedreigingen in het gebied. Het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) heeft via periodieke bulletins meer informatie verstrekt over de uitvoering van de richtlijn in de verschillende lidstaten.

Cruciaal is dat als vervolg op het tienpuntenplan van 28 maart 2022 in slechts zes weken tijd het **registratieplatform voor tijdelijke bescherming** werd ontwikkeld. Via dit platform wisselen 25 lidstaten informatie uit over begunstigden van tijdelijke bescherming en over passende bescherming die volgens de nationale wetgeving beschikbaar is, om dubbele aanvragen binnen dezelfde lidstaat en in alle EU-lidstaten op te sporen.

3.2. Informatieverstrekking

De Commissie heeft met name met de steun van het EUAA een netwerk van informatiecentra opgericht dat is ingebed in het bestaande netwerk van grote vervoersknooppunten in de lidstaten. Dit vergemakkelijkt de verdere verplaatsing van mensen die op de vlucht zijn voor Russische agressie en de EU binnenkomen, alsook de verstrekking van belangrijke informatie van autoriteiten en andere officiële informatiebronnen.

Na de activering van de richtlijn lanceerde de Commissie snel een communicatiecampagne om mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne te informeren over hun rechten. Dit was een belangrijk onderdeel van de centrale EU-website over “EU-solidariteit met Oekraïne”⁹. De website, vertaald in het Oekraïens en Russisch, bevat naast praktische informatie voor mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie en aankomen in de EU, ook een interactieve kaart met de belangrijkste contactpunten in elke lidstaat.

Tegelijkertijd werden ad-hoccommunicatieacties uitgevoerd met betrekking tot de preventie van mensenhandel, bewustmaking over misinformatie, het “Safe Homes”-initiatief en de “Talent Pool Pilot” voor mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne.

De Commissie heeft de EU-infolijn¹⁰ ook beschikbaar gemaakt in het Oekraïens en het Russisch. Communicatie- en informatieacties worden nauw gecoördineerd met de EU-lidstaten, het EUAA en andere relevante belanghebbenden, waaronder de Oekraïense

informatie over de toegang tot onderwijs, werk en gezondheidszorg. [Aanbeveling \(EU\) 2020/1366 van de Commissie van 23 september 2020 over een EU-mechanisme voor paraatheid en crisisbeheer in verband met migratie.](#)

⁹ [EU-solidariteit met Oekraïne.](#)

¹⁰ [EU-infolijn.](#)

autoriteiten. Op 24 februari 2023 heeft de Commissie de webpagina over één jaar Oekraïens verzet gelanceerd¹¹.

3.3. Werkings sfeer van de tijdelijke bescherming

Personen die Oekraïne op of na 24 februari 2022 hebben verlaten vanwege de Russische militaire invasie en die onder de personele werkingssfeer van het uitvoeringsbesluit van de Raad vallen, komen in aanmerking voor tijdelijke bescherming¹². In de praktijk hebben veel lidstaten de werkingssfeer van de bescherming uitgebreid tot Oekraïense staatsburgers die hun grondgebied zijn binnengekomen vóór 24 februari 2022.

Het uitvoeringsbesluit van de Raad waarmee de richtlijn tijdelijke bescherming werd geactiveerd, biedt ook bescherming aan onderdanen van andere derde landen dan Oekraïne en aan staatlozen die vóór 24 februari 2022 permanent in Oekraïne verbleven en die niet in staat zijn om in veilige en duurzame omstandigheden naar hun land of regio van oorsprong terug te keren¹³.

In veel lidstaten kregen onderdanen van derde landen die op grond van een andere basis het recht hadden om in Oekraïne te verblijven, bijvoorbeeld studenten¹⁴, ook de rechten toegekend die zijn verbonden aan tijdelijke bescherming. In de meeste, maar niet alle lidstaten, gelden voor andere onderdanen van derde landen die tijdelijke bescherming genieten, dezelfde administratieve procedures als voor Oekraïense staatsburgers¹⁵.

Tegelijkertijd hebben lidstaten die besloten een andere vorm van bescherming dan tijdelijke bescherming¹⁶ te bieden aan onderdanen van andere derde landen dan Oekraïne, maatregelen genomen om te zorgen voor een versnelde registratieprocedure, zodat zij even snel van de daaruit voortvloeiende rechten kunnen genieten als Oekraïense staatsburgers. In ieder geval blijft het belangrijk dat geen enkele administratieve procedure leidt tot onnodige vertragingen bij de toekenning van rechten die aan tijdelijke bescherming zijn verbonden¹⁷.

In november 2022 kregen ongeveer 70 000 onderdanen van andere derde landen dan Oekraïne toegang tot tijdelijke bescherming in de hele EU, naast iets minder dan 300 staatlozen¹⁸.

3.4. Toegang tot registratie en documentatie

Met het oog op de toepassing van de tijdelijke bescherming hebben de lidstaten snel versnelde procedures ingevoerd voor de registratie en de afgifte van documenten. Op deze manier zijn de autoriteiten van de lidstaten erin geslaagd om snel bescherming te bieden waar traditionele asielstelsels misschien overbelast zouden zijn geraakt.

Het feit dat de meeste ontheemden die op de vlucht waren voor de Russische agressie tegen Oekraïne, bij aankomst officiële documenten of biometrische paspoorten bij zich hadden,

¹¹ [Eén jaar Oekraïens verzet.](#)

¹² Artikel 2, lid 1, en artikel 2, lid 2, van het uitvoeringsbesluit van de Raad.

¹³ Het besluit bepaalt dat de lidstaten deze categorieën personen ofwel tijdelijke bescherming ofwel passende bescherming uit hoofde van het nationale recht bieden. De meeste lidstaten vermeden de toepassing van een tweesporensysteem en kenden onderdanen van derde landen en staatlozen die permanent in Oekraïne verbleven, de rechten toe die aan tijdelijke bescherming zijn verbonden, in plaats van andere vormen van passende bescherming uit hoofde van het nationale recht.

¹⁴ Een jaar na het begin van de agressie wordt de toepassing van dergelijke bepalingen in sommige lidstaten, zoals Nederland, echter stopgezet.

¹⁵ In Polen vallen onderdanen van derde landen administratief onder het Bureau voor vreemdelingen.

¹⁶ Estland, Griekenland, Oostenrijk en Zweden.

¹⁷ Estland en Oostenrijk passen bijvoorbeeld versnelde procedures toe.

¹⁸ [Begunstigden van tijdelijke bescherming, aan het einde van de maand, naar nationaliteit, leeftijd en geslacht — maandelijks gegevens.](#)

heeft de controle van de criteria voor tijdelijke bescherming vergemakkelijkt. Daarnaast hebben innovaties op het gebied van informatieverstrekking, registratie en afgifte van documenten geholpen om deze mensen snel toegang te geven tot de rechten die aan tijdelijke bescherming zijn verbonden. Het betreft dan met name automatische pushberichten, digitale registratie en daaropvolgende verwerking, en soms afgifte van digitale identificatiedocumenten. Waar mensen niet over de vereiste documentatie beschikten, hebben de meeste lidstaten de vereisten voor binnenkomst versoepeld overeenkomstig de richtsnoeren van de Commissie.

In een groot aantal lidstaten hebben de ambassades en consulaten van Oekraïne belangrijke steun verleend door mee te werken aan de (her)afgifte van paspoorten of het verstrekken van andere akten van de burgerlijke stand. Het gebruik van specifieke mobiele applicaties (zoals de Oekraïense applicatie Diia), die ontheemden toegang geven tot hun digitale documenten en informatie over openbare diensten, werd eveneens bevorderd. “Onestopshops” en andere snelle regelingen hebben geholpen om de praktische toegang tot diensten te versnellen.

Volgens een enquête van het FRA in augustus 2022 gaven de meeste respondenten aan dat zij geen problemen hadden ondervonden bij het reizen naar en binnen de EU en vonden de meesten dat zij voldoende informatie hadden gekregen over hun rechten en over de diensten die voor hen beschikbaar waren¹⁹.

Volgens verschillende meldingen hebben sommige onderdanen van derde landen, Roma en andere kwetsbare groepen (bv. LHBTIQ-personen en personen met een handicap) sporadisch problemen ondervonden bij het verkrijgen van toegang tot tijdelijke bescherming. Bij Roma was het probleem dat ze zonder door Oekraïne afgegeven documenten in de EU aankwamen en bij personen met een handicap dat hun gehandicaptenkaart of andere documentatie niet werd erkend. Het FRA heeft erop gewezen dat in dit verband uitgebreidere gegevens en gerichte maatregelen vereist zijn.

Overeenkomstig haar standpunt dat iedereen die op de vlucht is voor de Russische agressie tegen Oekraïne, toegang moet krijgen tot de EU, ongeacht nationaliteit, etniciteit of huidskleur, heeft de Commissie op alle niveaus contact opgenomen met de EU-lidstaten, de Oekraïense autoriteiten en de Republiek Moldavië om ervoor te zorgen dat de veilige aankomst van onderdanen van derde landen, Roma en andere kwetsbare groepen werd vergemakkelijkt.

De Commissie zal met de lidstaten blijven samenwerken om ervoor te zorgen dat alle maatregelen ter ondersteuning van ontheemden uit Oekraïne in de EU worden uitgevoerd met volledige eerbiediging van de grondrechten en de non-discriminatievereisten die voortvloeien uit het EU-recht, waaronder het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en het internationale recht²⁰. Vanaf het moment van eerste aankomst moeten specifieke maatregelen voor opvang en integratie worden genomen om tegemoet te komen aan de behoeften van kwetsbare groepen die een groter risico lopen om slachtoffer te worden van discriminatie, seks- en arbeidsgelateerde uitbuiting, seks- en arbeidsgelateerd misbruik en mensenhandel, zoals verschillende categorieën kwetsbare kinderen²¹ en vrouwen.

¹⁹ [Vluchten uit Oekraïne: ervaringen van ontheemden in de EU](#) (in het Engels).

²⁰ [Mededeling van de Commissie over operationele richtsnoeren voor de uitvoering van Uitvoeringsbesluit \(EU\) 2022/382 van de Raad tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan \(2022/C 126 I/01\)](#).

²¹ [Niet-begeleide minderjarigen en van hun familie gescheiden kinderen op de vlucht voor de oorlog in Oekraïne — Veelgestelde vragen over registratie, opvang en zorg](#) (in het Engels).

Nu de tijdelijke bescherming is verlengd tot maart 2024, bestaat de uitdaging voor de overheden van de lidstaten erin om de verblijfstitels te verlengen. De lidstaten passen hiervoor verschillende modellen toe, van automatische verlenging van chips tot het verzenden van nieuwe documenten of persoonlijke afspraken voor verlenging bij de bevoegde overheidsdienst. De Commissie moedigt de lidstaten aan hun inzet en inspanningen voor versnelde afgifte of verlenging van verblijfstitels voort te zetten. Om het vrije verkeer binnen de EU te vergemakkelijken, moeten de lidstaten het model van de door hen afgegeven verblijfstitels (bijlagen 22 en 23 van het Praktisch Handboek voor grenswachters) en nieuwe nationaal uitgegeven verblijfsdocumenten met betrekking tot tijdelijke bescherming registreren in het Schengeninformatiesysteem.

4. Een maatschappijbrede benadering

De gecoördineerde respons op de massale ontheemding van mensen die op de vlucht waren voor de Russische agressie tegen Oekraïne, heeft alle geledingen van de samenleving in de EU geraakt. Dankzij bijdragen van burgers, sociale partners, niet-gouvernementele organisaties, overheidsinstanties en internationale organisaties is de EU erin geslaagd coherent in te grijpen en concreet invulling te geven aan de rechten die zijn vastgelegd in de richtlijn tijdelijke bescherming.

4.1. Specifieke bescherming voor kinderen

Kinderbescherming staat centraal in de steun van de EU aan personen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne. Momenteel heeft bijna een vijfde van de Oekraïense kinderen een veilige plek gevonden in de EU.

Van het grote aantal kinderen dat vanuit Oekraïne naar de EU is gekomen, zijn er maar weinig geregistreerd als niet-begeleide minderjarigen of van hun familie gescheiden kinderen in de zin van de EU-wetgeving²². Dit komt omdat veel kinderen vergezeld van een in Oekraïne aangestelde voogd arriveren – meer dan 5 000 van hen zijn geëvacueerd uit Oekraïense instellingen. Deze kinderen zijn bijzonder kwetsbaar. Veel van hen hebben een handicap.

Vanwege de van aankomst en de specifieke beschermingsbehoeften moesten de ontvangende lidstaten op zoek naar oplossingen. In de vroege stadia van de ontheemding moesten oplossingen worden gevonden voor de **registratie** van niet-begeleide minderjarigen, van hun familie gescheiden kinderen, kinderen die met Oekraïense voogden arriveerden en groepen kinderen uit zorginstellingen.

Sinds het begin het conflict heeft de Commissie nauw samengewerkt met de belanghebbenden in de lidstaten, en zij zal dit blijven doen, om ervoor te zorgen dat problemen in dit verband volledig en samenhangend worden aangepakt.

De belanghebbenden in Oekraïne vragen terecht dat deze bijzonder kwetsbare categorieën kinderen samen blijven en dat gevolgd wordt waar zij verblijven. Deze bezorgdheid wordt

²² Een “niet-begeleide minderjarige” is een onderdaan van een derde land of een staatloze jonger dan achttien jaar die zonder begeleiding van een volwassene die krachtens de wet of het gewoonterecht voor hen verantwoordelijk is, op het grondgebied van een lidstaat aankomt, zolang deze niet daadwerkelijk onder de hoede van een dergelijke volwassene staan, of een minderjarige die nadat deze op het grondgebied van de lidstaten is aangekomen, zonder begeleiding wordt achtergelaten (artikel 2, punt f), van de richtlijn tijdelijke bescherming, Richtlijn 2001/55/EG).

Een “van zijn of haar familie gescheiden kind” is een kind dat op het grondgebied van de lidstaten aankomt, vergezeld van familieleden of bekende (niet-verwante) volwassenen, waarbij deze laatsten soms van de ouder(s) toestemming hebben gekregen om met het kind te reizen en/of tijdelijke zorg te verlenen (bv. een Oekraïense moeder op reis met haar eigen kinderen en die uit een ander gezin).

erkend, maar tevens is het belangrijk een hoog niveau van opvang en zorg te waarborgen in een niet-geinstitutionaliseerde omgeving²³ overeenkomstig de EU-normen voor zorg in gezins- of gemeenschapsverband. De EU is bereid om samen met de Oekraïense autoriteiten te werken aan oplossingen die het mogelijk maken dat de tot deze groep behorende kinderen hoogwaardige alternatieve zorg krijgen en tegelijkertijd nauw contact met elkaar en met hun Oekraïense voogd kunnen houden. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de ondersteuning en bescherming worden afgestemd op leeftijd, geslacht, vaardigheden en andere vormen van diversiteit, afhankelijk van de individuele behoeften van elk kind.

In de operationele richtsnoeren voor de toepassing van de richtlijn tijdelijke bescherming²⁴ geeft de Commissie advies over de registratie van elke categorie kinderen tijdens de doorreis en in het land waar zij tijdelijke bescherming krijgen. Als onderdeel van het tienpuntenplan heeft de Commissie in nauwe samenwerking met deskundigen en belanghebbenden bepaald welke specifieke uitdagingen er zijn op het gebied van opvang en zorg voor de meest kwetsbare categorieën kinderen die uit Oekraïne aankomen. Dit heeft geresulteerd in uitgebreide aanbevelingen, gepubliceerd in de vorm van een “Document met veelgestelde vragen over de registratie, opvang en zorg voor niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen uit Oekraïne”²⁵.

De Commissie werkt nauw samen met Unicef om te zorgen voor passende opvang en zorg in de ontvangende lidstaten voor kinderen die in groep uit Oekraïense instellingen zijn geëvacueerd en om de de-institutionaliseringshervorming in Oekraïne te ondersteunen. Daarnaast werkt de EU nauw samen met haar Oekraïense tegenhangers om te bekijken hoe ze de Oekraïense autoriteiten en Oekraïense ouders of voogden het beste kan helpen bij het opsporen van **vermiste kinderen**, met volledige inachtneming van de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming en de rechten van de kinderen en hun vertegenwoordigers.

Een ander probleem betreft de **erkenning van door Oekraïne genomen voogdijbeslissingen**. Er zijn nog steeds meldingen van problemen in de lidstaten bij het verkrijgen van directe erkenning van voogdijbeslissingen van de bevoegde autoriteiten in Oekraïne, hoewel zowel Oekraïne als de lidstaten het Haags Kinderbeschermingsverdrag van 1996 toepassen²⁶. Belanghebbenden geven ook aan dat, maanden na aankomst in de EU, de betrekkingen tussen kinderen en hun Oekraïense voogden beginnen te verslechteren, aangezien deze regelingen vaak als tijdelijk werden beschouwd. Ook hiervoor zullen de kinderbeschermingsdiensten in de lidstaten een oplossing moeten vinden. Sommige lidstaten hebben in een vroeg stadium maatregelen genomen om deze trend te voorkomen door lokale voogden aan te stellen om de Oekraïense voogden te ondersteunen en te begeleiden.

²³ De Europese Unie hecht belang aan de-institutionalisering, zoals aangegeven in het algemene beleidskader van de EU. In de aanbeveling van de Raad tot de instelling van een Europese kindergarantie is bijvoorbeeld bepaald dat “[m]et het oog op de-institutionalisering van kinderen [...] kwalitatieve zorg in gezins- of gemeenschapsverband [dient] te worden bevorderd. Kinderen mogen uitsluitend in een instelling worden geplaatst wanneer dat de belangen van het kind dient, rekening houdend met de algemene situatie van het kind en met inachtneming van zijn individuele behoeften.”

²⁴ [Mededeling van de Commissie over operationele richtsnoeren voor de uitvoering van Uitvoeringsbesluit \(EU\) 2022/382 van de Raad tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan.](#)

²⁵ [Veelgestelde vragen over de registratie, opvang en zorg voor niet-begeleide en van de familie gescheiden kinderen uit Oekraïne](#) (in het Engels).

²⁶ [Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen.](#)

De Commissie heeft ook nauw samengewerkt met het Europees netwerk van voogdijinstellingen (EGN), dat goede praktijken heeft verzameld en beschikbaar heeft gesteld die in de lidstaten zijn ontwikkeld met betrekking tot de opvang en zorg voor kwetsbare kinderen²⁷. De problemen in verband met de bescherming van kinderen zijn ook samen met de lidstaten besproken tijdens verschillende bijeenkomsten van het Solidariteitsplatform en tijdens speciale technische bijeenkomsten met de landen die de meeste kinderen hebben opgevangen die uit Oekraïense instellingen zijn geëvacueerd.

In de toekomst zal **gerichte financiële steun worden vrijgemaakt**. President Von der Leyen kondigde in februari 2023 in Kyiv steun aan van de EU voor een de-institutionaliseringshervorming in Oekraïne. Vóór de Russische invasie zaten in Oekraïne meer dan 100 000 kinderen in instellingen. Oekraïne wil overstappen op zorg in gezins- of gemeenschapsverband. Het doel van de hervorming is om een moderne strategie voor kinderopvang te ontwerpen, met inbegrip van capaciteitsopbouw, en om een samenwerkingsproject te financieren om onze beste praktijken te delen.

Binnen de EU ondersteunen de fondsen voor binnenlandse zaken rechtstreeks hulp aan personen in kwetsbare situaties, de opvang van kinderen, met name niet-begeleide minderjarigen, en personen met een handicap, waaronder kinderen, alsmede de vroegtijdige identificatie van personen die het risico lopen slachtoffer te worden van mensenhandel en de doorverwijzing van die personen naar gespecialiseerde diensten. Bovendien kan het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) worden gebruikt om meer steun te verlenen bij de herplaatsing van niet-begeleide kinderen naar zorg in gezins- en gemeenschapsverband. Er moet hierbij bijzondere aandacht worden besteed aan de behoeften van kinderen met een handicap. Het ESF+ voor de periode 2021-2027 zal ook socialebeschermingsstelsels kunnen ondersteunen, met bijzondere aandacht voor kinderen, kansarme groepen en personen met een handicap, waarbij met name de toegankelijkheid van dergelijke stelsels wordt bevorderd.

Volgende stappen:

- De Commissie maakt 10 miljoen EUR vrij om de overgang van Oekraïne naar de-institutionalisering van de kinderopvang te ondersteunen.
- Binnen de EU zal het Solidariteitsplatform waar nodig de coördinatie ondersteunen van de overbrenging van niet-begeleide kinderen naar zorg in gezins- en gemeenschapsverband.
- Bij wijze van proefproject voor de de-institutionaliseringshervorming in Oekraïne zal de Commissie met de Oekraïense en Poolse autoriteiten en relevante belanghebbenden samenwerken aan een project in een kinderopvangcentrum in Polen, waar een groot aantal Oekraïense kinderen wordt opgevangen.
- De Commissie zal de bestaande richtsnoeren voor de lidstaten actualiseren om de registratie van kinderen die vergezeld van hun Oekraïense voogden naar de EU komen, te waarborgen en zo de betrokkenheid van de nationale kinderbeschermingsdiensten te garanderen.

²⁷ [Praktijken met betrekking tot niet-begeleide en van hun familie gescheiden kinderen uit Oekraïne](#) (in het Engels).

4.2. Het aanpakken van risico's van mensenhandel en het ondersteunen van slachtoffers van oorlogsmisdaden

De Commissie, de lidstaten en de relevante EU-agentschappen zijn snel begonnen met bewustmaking en preventie. Het aantal bevestigde gevallen van mensenhandel in verband met ontheemden uit Oekraïne is momenteel laag²⁸. Desalniettemin blijft het risico om slachtoffer te worden van mensenhandel, met name voor vrouwen en kinderen, groot en wordt het risico nog verergerd naarmate de economische situatie van sommige ontheemden verslechtert, waardoor hun kwetsbaarheid kan toenemen²⁹.

Het Solidariteitsplatform heeft op 11 mei 2022 een speciaal gemeenschappelijk plan voor de bestrijding van mensenhandel³⁰ goedgekeurd, dat is ontwikkeld en uitgevoerd onder leiding van de EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel. Het plan streeft vijf doelen na: 1) versterking van de bewustmaking; 2) een sterkere preventie; 3) verbetering van de rechtshandhaving en de justitiële respons; 4) verbetering van vroegtijdige identificatie, ondersteuning en bescherming van slachtoffers; 5) aanpak van de risico's van mensenhandel in niet-EU-landen, met name Oekraïne en de Republiek Moldavië. De acties en aanbevelingen in het plan vormen een aanvulling op de richtlijn tijdelijke bescherming, die er aanzienlijk toe heeft bijgedragen dat mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne, minder risico lopen om het slachtoffer te worden van mensenhandel. De Commissie heeft verslag over de uitvoering van het plan uitgebracht in het vierde voortgangsverslag over de strijd tegen mensenhandel, dat op 19 december 2022 is vastgesteld³¹.

Alle acties zijn voltooid of lopen nog. De EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel blijft toezicht houden op de uitvoering van het plan, in nauwe samenwerking met de nationale rapporteurs en gelijkwaardige mechanismen³², het EU-platform voor het maatschappelijk middenveld tegen mensenhandel en EU-agentschappen.

Als onderdeel van de gecoördineerde aanpak worden maatregelen genomen om de handel in ontheemden uit Oekraïne aan te pakken in het kader van het Europees multidisciplinair platform tegen criminaliteitsdreiging (Empact), waarbij rechtshandavings- en justitiële autoriteiten en arbeidsinspecties betrokken zijn. De lidstaten en de EU-agentschappen leiden relevante belanghebbenden op in het herkennen van tekenen van mensenhandel.

²⁸ The Russian war of aggression against Ukraine — The broad fundamental right impact in the EU, Bulletin 2, Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten ([De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne — De brede impact op grondrechten in de EU \(europa.eu\)](#)).

²⁹ [International Labour Organisation and European Labour Authority joined forces to reduce the risks of undeclared work, labour exploitation and trafficking in persons fleeing the war in Ukraine \(De Internationale Arbeidsorganisatie en de Europese Arbeidsautoriteit hebben hun krachten gebundeld om het risico van zwartwerk, arbeidsuitbuiting en mensenhandel van mensen op de vlucht voor de oorlog in Oekraïne te verminderen\) |Europese Arbeidsautoriteit \(europa.eu\)](#)•

³⁰ [Een gemeenschappelijk plan tegen mensenhandel om de risico's van mensenhandel aan te pakken en ondersteuning te bieden aan potentiële slachtoffers onder de mensen die op de vlucht zijn voor de oorlog in Oekraïne.](#)

³¹ [Voortgangsverslag over de strijd tegen mensenhandel \(vierde verslag\).](#)

³² Nationale rapporteurs of gelijkwaardige mechanismen in de lidstaten dragen bij tot een beter begrip van mensenhandel en de verschillende vormen van uitbuiting, door regelmatig gegevens te verzamelen en te analyseren, de doeltreffendheid en impact van nationale beleidsmaatregelen en acties tegen mensenhandel en ter ondersteuning van slachtoffers ervan te evalueren, en aanbevelingen te doen om het beleid en de praktijken ter bestrijding van alle vormen van mensenhandel te verbeteren ([Intensivering van een gecoördineerde respons \(europa.eu\)](#)).

Europol blijft, in samenwerking met de lidstaten, de situatie volgen aan de hand van de informatie die het via Siena ontvangt. De lidstaten worden aangemoedigd om informatie over mogelijke gevallen van mensenhandel te blijven delen met Europol.

Daarnaast organiseert de Europese Arbeidsautoriteit in het kader van de subgroep van het Europees Platform ter bestrijding van zwartwerk onder ontheemden uit Oekraïne bijeenkomsten met nationale rechtshandhavings- en arbeidsautoriteiten en sociale partners over de kwetsbaarheden en risico's in verband met zwartwerk en arbeidsuitbuiting.

Parallel aan deze inspanningen onderneemt de Commissie actie om ervoor te zorgen dat ontheemden uit Oekraïne die het slachtoffer zijn van oorlogsmisdaden, steun en bescherming krijgen in de EU, zoals bepaald in de richtlijn inzake de rechten van slachtoffers³³. In het kader van het EU-platform voor de rechten van slachtoffers werkt de Commissie nauw samen met EU-organen en -agentschappen, zoals Eurojust, en met niet-gouvernementele organisaties die actief zijn op het gebied van de rechten van slachtoffers, om ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met de rechten van slachtoffers van oorlogsmisdaden. Op 21 september 2022 hebben Eurojust en het Bureau van de Aanklager van het Internationaal Strafhof gezamenlijk richtsnoeren gepubliceerd voor maatschappelijke organisaties over het documenteren van internationale misdaden en schendingen van de mensenrechten met het oog op de verantwoording³⁴. Ervoor zorgen dat slachtoffers er volledig op kunnen vertrouwen dat ze hun rechten kunnen uitoefenen, is bijzonder belangrijk in het kader van de lopende onderzoeken in de EU-lidstaten.

Volgende stappen:

- De EU-coördinator voor de bestrijding van mensenhandel zal toezicht blijven houden op de uitvoering van het gemeenschappelijk plan ter bestrijding van mensenhandel en dit waar nodig actualiseren.
- De lidstaten worden aangespoord om informatie over gevallen van mensenhandel te delen met Europol om het effect van een gecoördineerde aanpak te maximaliseren.
- De Europese Arbeidsautoriteit zal belangrijke belanghebbenden blijven betrekken bij het werk van de speciale groep inzake zwartwerk door ontheemden uit Oekraïne, en zal haar bevindingen aan het Solidariteitsplatform presenteren.

4.3. Toegang tot onderwijs en beroepsopleiding

Onderwijs is onmisbaar voor de integratie en het sociale en emotionele welzijn van de kinderen die door de Russische agressie hun thuis hebben moeten achterlaten. Vaak hadden zij al geen normaal schooljaar gehad, door de lesonderbrekingen als gevolg van de COVID-19-pandemie.

Op grond van de richtlijn tijdelijke bescherming moeten de lidstaten personen jonger dan 18 jaar onder dezelfde voorwaarden als onderdanen van de ontvangende lidstaat toegang verlenen tot het onderwijsstelsel. Zij kunnen ook volwassen begunstigden van tijdelijke bescherming toegang verlenen tot het algemene onderwijsstelsel.

³³ Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van Kaderbesluit 2001/220/JBZ (PB L 315 van 14.11.2012, blz. 57).

³⁴ <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-icc-csos-guidelines.pdf>

De EU-lidstaten hebben aanzienlijke inspanningen geleverd om ontheemde kinderen uit Oekraïne snel in hun onderwijsstelsels op te nemen, van onderwijs en opvang voor jonge kinderen tot hoger onderwijs³⁵. Toch waren aan het begin van het schooljaar 2022/2023 slechts een half miljoen Oekraïense kinderen ingeschreven in onderwijsstelsels in de hele EU³⁶. In plaatsen waar het aantal ontheemde kinderen bijzonder groot is, moet de basisinfrastructuur bovendien worden versterkt en moeten leraren, opleiders en verzorgers worden aangeworven en opgeleid. Aanvullende taal- en psychosociale ondersteuning blijkt van cruciaal belang en moet worden versterkt waar deze niet voldoende beschikbaar is om het aantal inschrijvingen op peil te houden en nieuwe uitdagingen aan te pakken.

Nu de Russische agressie aanhoudt, is het van cruciaal belang dat alle ontheemde kinderen uit Oekraïne, ook als ze een handicap hebben, onderwijs kunnen volgen, zodat ze zich volledig kunnen ontplooiën en een basis kunnen leggen voor hun toekomst. Voor kinderen die bijna volwassen zijn, kan onderwijs ook hun latere integratie in de arbeidsmarkt vergemakkelijken. Het onderwijs dat ze in de EU krijgen, zal ook de latere wederopbouw van Oekraïne ten goede komen.

Om de overgang te vergemakkelijken en tegelijkertijd kinderen in staat te stellen hun band met de Oekraïense cultuur en taal te behouden, hebben sommige lidstaten Oekraïenssprekende leerkrachten in dienst genomen op scholen, Oekraïense studieboeken in scholen en bibliotheken beschikbaar gesteld en speciaal informatiemateriaal verstrekt voor Oekraïense ouders. Bovendien hebben de Oekraïense autoriteiten in sommige gevallen samengewerkt met scholen en onderwijsautoriteiten in de lidstaten om ervoor te zorgen dat het Oekraïense onderwijsprogramma, het gebruik van onlinebronnen en de integratie op een nieuwe school in het ontvangende land elkaar aanvullen³⁷. Op de Europese onderwijstop op 1 december 2022 werd steun aangekondigd voor de publicatie van Oekraïense schoolboeken.

Discussies over de erkenning van in een ontvangend land behaalde studieresultaten na terugkeer naar Oekraïne zijn in dit verband van cruciaal belang. Dergelijke erkenningsregelingen helpen de continuïteit van het onderwijs en de erkenning van prestaties en kwalificaties te waarborgen en kunnen helpen voorkomen dat ouders en kinderen het gevoel krijgen dat ze moeten kiezen tussen integratie in het ontvangende land en doorgaan met onderwijs na terugkeer naar Oekraïne. Daarnaast bevat de praktische handleiding van de Commissie van juni 2022 voor de integratie van ontheemde kinderen uit Oekraïne in de onderwijsstelsels van de lidstaten een samenvatting van de eerste beste praktijken met betrekking tot alle aspecten van integratie op scholen³⁸. Het is nu belangrijk dat de lidstaten voortbouwen op deze inspanningen en uitdagingen op alle relevante aspecten aanpakken, bijvoorbeeld door scholen en onderwijzend personeel te ondersteunen bij de integratie van ontheemde kinderen, door gerichte activiteiten in verband met psychosociale ondersteuning en taalverwerving aan te bieden, door contact te leggen met ontheemde gezinnen en gemeenschappen of door ontheemde kinderen te helpen de band met Oekraïne te behouden.

Om de lidstaten en met name leerkrachten te ondersteunen, verstrekt de EU middelen en informatie over onderwijs en opleiding bestemd voor ontheemde ouders, leerlingen, scholen

³⁵ Aan het begin van het schooljaar 2022/2023 waren ongeveer een half miljoen Oekraïense kinderen ingeschreven in onderwijsstelsels in de hele EU.

³⁶ [Europese onderwijsruimte — Onderwijs en opleiding van goede kwaliteit voor iedereen.](#)

³⁷ De website [Ukrainian Education in Emergency](#) (Oekraïens onderwijs in nood) bevat informatie over het Oekraïense onderwijsstelsel en -programma, met als doel Oekraïense kinderen te helpen zich aan te passen aan nieuwe scholen en onderwijsprogramma's in het buitenland.

³⁸ [De integratie van ontheemde kinderen uit Oekraïne in het onderwijs ondersteunen: overwegingen, kernprincipes en praktijken voor het schooljaar 2022-2023.](#)

en leerkrachten, alsook voor belanghebbenden en organisaties die zich inzetten voor solidariteitsacties in de EU-lidstaten. Het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) heeft aanzienlijke middelen verstrekt voor de opleiding van leerkrachten, het vergroten van de toegankelijkheid van het onderwijs en het aanbieden van aanpassingsprogramma's voor kinderen. Deze zijn beschikbaar op het portaal van de Europese onderwijsruimte en op het **European School Education Platform**³⁹, de opvolger van de **School Education Gateway**⁴⁰ en nieuwe thuisbasis van eTwinning.

Het online **European School Education Platform** is bedoeld voor leerkrachten, schooldirecteuren, onderzoekers, lerarenopleiders, beleidsmakers en andere professionals die werkzaam zijn in het onderwijs, waaronder onderwijs en opvang voor jonge kinderen en beroepsonderwijs en -opleiding. Om de integratie van ontheemde kinderen uit Oekraïne te ondersteunen, heeft de Commissie een speciale webpagina opgezet met een groot aantal bronnen voor belanghebbenden die werkzaam zijn in het onderwijs⁴¹. Het platform omvat ook een reeks gratis online cursussen voor professionele ontwikkeling over onderwerpen die verband houden met onderwijs aan vluchtelingen. Het online gemeenschapsplatform voor leerkrachten en schoolpersoneel, **eTwinning**, heeft speciale discussiegroepen opgericht voor collegiale ondersteuning voor leerkrachten (en hun leerlingen) in Oekraïne en/of de buurlanden, en om Europese leerkrachten te ondersteunen bij het bevorderen van integratie en diversiteit in de klas. Alle ontheemde leraren uit Oekraïne die een koppeling maken met een school in het ontvangende land, kunnen volledige toegang krijgen tot de eTwinning-gemeenschap en hun eigen specifieke projecten starten.

De Commissie heeft ook het **Erasmus+-programma ingezet**, zodat studenten die studeren aan een Oekraïense instelling voor hoger onderwijs, ongeacht het studieniveau — korte module, bachelor, master of doctoraal programma — een beurs kunnen krijgen om maximaal twaalf maanden te kunnen studeren aan de ontvangende instelling voor hoger onderwijs in een EU-lidstaat of een derde land dat geassocieerd is met het Erasmus+-programma. Studenten en recent afgestudeerden van Oekraïense instellingen voor hoger onderwijs kunnen ook een door Erasmus+ gefinancierde stage volgen. Medewerkers van Oekraïense instellingen voor hoger onderwijs kunnen ook voor een korte periode een Erasmus+-beurs ontvangen. Naast maatregelen om de mobiliteit van studenten en personeel te stimuleren, blijven de projecten voor capaciteitsopbouw in het hoger onderwijs en beroepsonderwijs en het Erasmus Mundus Joint Masters-programma openstaan voor studenten, personeel en onderwijsinstellingen uit Oekraïne. Daarnaast kunnen voorstellen voor projecten in het kader van samenwerkingspartnerschappen worden ingediend ter ondersteuning van instellingen voor hoger onderwijs in Oekraïne.

Het nieuwe **online taalondersteuningsplatform van Erasmus+** helpt studenten, leerlingen, onderwijzend personeel, professoren en docenten die deelnemen aan Erasmus+-projecten bij de verwerving van taalvaardigheden.

Toegang tot onderwijs en beroepsopleiding is ook belangrijk voor volwassenen die in Oekraïne gestarte onderwijsprogramma's nog moeten voltooien of die hun bestaande kwalificaties en opleiding moeten aanvullen om toegang te krijgen tot werk dat past bij hun profiel. In de EU-richtsnoeren over "begeleiding bij toegang tot de arbeidsmarkt,

³⁹ [School Education Gateway](#).

⁴⁰ [European School Education Platform](#).

⁴¹ [Onderwijs en steun voor Oekraïense vluchtelingen](#). De startpagina werd oorspronkelijk opgericht op de School Education Gateway-website, die sinds 1 oktober 2022 is gemigreerd naar het European School Education Platform.

beroepsonderwijs en -opleiding en volwasseneneducatie voor mensen die de Russische agressie tegen Oekraïne ontvluchten” worden de lidstaten opgeroepen om gerichte bij- en omscholingsmogelijkheden, beroepsonderwijs en -opleiding of praktische werkervaring aan te bieden, waaronder taalonderwijs⁴².

De Commissie zal de lidstaten blijven ondersteunen bij het bieden van toegang tot onderwijs voor Oekraïense leerlingen en studenten en het aanpakken van de bestaande problemen, en tegelijkertijd de contacten met de Oekraïense autoriteiten versterken, onder meer via de EU-onderwijs-solidariteitsgroep voor Oekraïne, die al de uitwisseling van informatie en ervaringen tussen de lidstaten ondersteunt over alle zaken die verband houden met de ondersteuning van ontheemden uit Oekraïne op het gebied van onderwijs.

De Commissie is ook doorgegaan met het ondersteunen van de Oekraïense **onderzoeks- en academische gemeenschap**, waaronder onderzoekers die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne. In het kader van het Marie Skłodowska-Curie-programma wordt 25 miljoen EUR aan speciale beurzen toegekend en door de Europese Innovatieraad is 20 miljoen EUR beschikbaar gesteld om startende deep-tech-ondernemingen in Oekraïne te ondersteunen. Het ERA4Ukraine-initiatief van Horizon Europa heeft, in samenwerking met de lidstaten en met Horizon Europa geassocieerde landen, als onestopshop voor informatie gediend voor onderzoekers die Oekraïne zijn ontvlucht.

Volgende stappen:

- De Commissie zal met de lidstaten samenwerken om het aantal inschrijvingen op scholen te verhogen en zal hen met het oog daarop stimuleren om regelmatig overleg over hun vorderingen, uitdagingen en goede praktijken te plegen in het kader van de EU-solidariteitsgroep voor het onderwijs voor Oekraïne. Het contact met de Oekraïense autoriteiten zal worden geïntensiveerd om Oekraïense ouders aan te moedigen hun kinderen in de EU naar school te sturen.
- De Commissie zal tegen het voorjaar van 2023 een half miljoen schoolboeken in het Oekraïens uitreiken aan leerlingen die, volgens het nieuwe Oekraïense onderwijsprogramma, in de hogere klassen van het basisonderwijs zitten.
- Via haar online platforms zal de Commissie leerkrachten en scholen blijven ondersteunen met onlinemateriaal, goede praktijken en opleidingen, met de specifieke nadruk op taalonderwijs, psychosociale ondersteuning en inclusief onderwijs.
- De Commissie zal de lidstaten blijven aanmoedigen om ten volle gebruik te maken van de vaardigheden en competenties van ontheemd onderwijspersoneel uit Oekraïne, in overeenstemming met haar aanbeveling en praktische adviezen voor een flexibele erkenning van kwalificaties.
- De Commissie zal via de Erasmus+-actie “Capaciteitsopbouw op het gebied van hoger onderwijs” 5 miljoen EUR besteden aan het creëren van een open digitale onderwijsomgeving voor studenten die Oekraïne zijn ontvlucht of in het land zijn ontheemd.
- De Commissie zal jonge Oekraïense afgestudeerden deelname aan de Blue Book-

⁴² [Mededeling van de Commissie over richtsnoeren om mensen die gevlucht zijn voor de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne toegang te verlenen tot de arbeidsmarkt, beroepsonderwijs en -opleiding en volwasseneneducatie.](#)

stages van de EU blijven aanbieden.

- De Commissie zal ook de uitwisselingen met de Oekraïense autoriteiten intensiveren om de erkenning van in de lidstaten behaalde academische kwalificaties in Oekraïne te vergemakkelijken, onder meer door het Oekraïense nationale informatiecentrum voor academische mobiliteit te ondersteunen in het kader van het Bolognaproces.

4.4. Toegang tot gezondheidszorg en sociale bijstand

Menselijke waardigheid en een waardige levensstandaard zijn belangrijke aspecten van tijdelijke bescherming. De richtlijn verplicht de lidstaten om de nodige bijstand te verlenen op het gebied van sociaal welzijn en bestaansmiddelen, waar deze niet beschikbaar zijn, en medische zorg⁴³. Als reactie hierop hebben de lidstaten, onder meer met de steun van andere partners, over het algemeen onmiddellijke humanitaire hulp verleend. Zij hebben begunstigden van tijdelijke bescherming ook opgenomen in de bredere socialezekerheidsstelsels, met het oog op de essentiële overgang van ad-hocnoodhulp naar gerichte sociale bijstand en zelfredzaamheid⁴⁴.

Het type, de hoogte en zelfs de duur van **socialebijstandsuitkeringen** (zowel in contanten als niet-contanten) voor begunstigden van tijdelijke bescherming verschillen aanzienlijk per lidstaat, wat de diversiteit en vaak ook de complexiteit van nationale sociale stelsels weerspiegelt. Er kunnen drie brede benaderingen worden onderscheiden: een aanzienlijk aantal lidstaten behandelt begunstigden van tijdelijke bescherming op gelijke voet met hun eigen staatsburgers/burgers of erkende vluchtelingen, door dezelfde toegang tot sociale diensten en ondersteunende maatregelen te bieden. Daarvoor hebben ze vaak de toegangsvereisten versoepeld, om rekening te houden met de specifieke omstandigheden van ontheemding, bijvoorbeeld wat de verificatie van de financiële draagkracht of andere geschiktheidscriteria betreft. Andere lidstaten nemen begunstigden van tijdelijke bescherming op in de ondersteuningssystemen die zijn ingesteld voor personen die om internationale bescherming verzoeken. Enkele andere lidstaten hebben ad-hocregelingen ontwikkeld die specifiek gericht zijn op begunstigden van tijdelijke bescherming. In dergelijke gevallen is het ondersteuningsniveau vaak minder genereus of beperkt in de tijd. Eén lidstaat hanteert een hybride systeem met verschillende voorzieningen die van toepassing zijn op Oekraïense staatsburgers en onderdanen van derde landen die in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming.

De meeste lidstaten voorzien ook in verschillende soorten aanvullende vormen van bijstand of eenmalige steunmaatregelen: bv. huurtoeslag, gratis reizen met de trein, subsidies voor initiële verblijfskosten, integratiesubsidies, speciale cursussen of andere ondersteuning voor integratie, revalidatiediensten en op toegankelijkheid gerichte oplossingen voor personen met een handicap.

De maatregelen van de lidstaten werden vaak aangevuld met essentiële steun van het Europese maatschappelijk middenveld via vrijwillige ondersteuningsplatforms, individuele donaties en andere initiatieven. In ongeveer de helft van de lidstaten, met name in de lidstaten die het grootste aantal begunstigden van tijdelijke bescherming opvangen, zijn speciale

⁴³ Zie artikel 13 van de richtlijn tijdelijke bescherming.

⁴⁴ In artikel 13 is ook het volgende bepaald: “Wanneer de begunstigden een al dan niet beloonde werkzaamheid uitoefenen, wordt bij de bepaling van de hoogte van de steun rekening gehouden met de mogelijkheden die deze personen hebben in hun eigen levensonderhoud te voorzien.”

onlineplatforms opgezet om aanbiedingen en ondersteuning van maatschappelijke organisaties, ondernemingen en particulieren te coördineren⁴⁵.

De lidstaten herzien en wijzigen hun nationale wetgeving en regelingen in het licht van de ontwikkelingen en in het licht van de verlenging van de tijdelijke bescherming tot ten minste maart 2024. De Commissie zal met de lidstaten samenwerken om de toegang van begunstigden van tijdelijke bescherming tot alle in de richtlijn vastgelegde rechten te blijven waarborgen en om beleid te bevorderen dat tot zelfredzaamheid leidt (met name door toegang tot de arbeidsmarkt en tot onderwijs en opleiding).

In de richtlijn tijdelijke bescherming is bepaald dat de nodige hulp inzake medische zorg ten minste spoedeisende behandelingen en de essentiële behandeling van ziekten moet omvatten. Naar aanleiding van de richtsnoeren van de Commissie ter zake concludeerde de Commissie in een eerste verslag⁴⁶ dat de meeste lidstaten begunstigden van tijdelijke bescherming inclusieve toegang tot nationale gezondheidszorgstelsels hebben geboden, op dezelfde of nagenoeg dezelfde manier als hun eigen burgers, met slechts enkele verschillen.

In sommige lidstaten zijn er problemen bij de uitvoering vanwege een gebrek aan informatie over toegang tot gezondheidszorg of taalbarrières. Ook de verschillen op het gebied van vaccinatieprogramma's⁴⁷ en behandelingen voor bepaalde chronische en overdraagbare ziekten leveren problemen op voor de gezondheidsstelsels in de opvanglanden. De Commissie werkt momenteel samen met de lidstaten aan een inventarisatie van de toegankelijkheidsproblemen en zal in april 2023 een tweede verslag publiceren.

De identificatie en ondersteuning van mensen met een **handicap** blijft ook een algemeen probleem. Het betreft dan met name de identificatie van mensen met speciale behoeften en van mensen met een handicap door middel van een vroegtijdige medische beoordeling of een beoordeling door maatschappelijk werkers, of de vraag hoe de bestaande gehandicaptenkaarten kunnen worden vertaald naar de verschillende nationale ondersteuningssystemen voor gehandicapten. De Commissie heeft richtsnoeren over dit onderwerp opgesteld en heeft de lidstaten, de partners uit het maatschappelijk middenveld, de Oekraïense autoriteiten en andere organisaties samengebracht om te helpen deze uitdagingen aan te pakken⁴⁸.

Via het Uniemechanisme voor civiele bescherming heeft de EU de **medische evacuatie ondersteund van Oekraïense patiënten en personen die tijdens de oorlog gewond zijn geraakt** en die vanwege de oorlog niet langer in Oekraïne konden worden behandeld. Bijna 2 000 Oekraïense patiënten zijn succesvol geëvacueerd naar twintig EU- en EER-landen. In Rzeszów (Polen) is een medisch centrum opgericht om de evacuatie te vergemakkelijken. Dit was een gezamenlijke inspanning van de Europese Commissie, de Wereldgezondheidsorganisatie, de lidstaten van de EU en de EER, Oekraïne en de Republiek Moldavië. Op verzoek van de Oekraïense autoriteiten is een EU-repatriëringsregeling

⁴⁵ EUAA, Providing Temporary Protection to Displaced Persons from Ukraine: A Year in Review (Tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne: terugblik op het afgelopen jaar).

⁴⁶ [Report on access to health care in EU Member States — Implementation of Temporary Protection Directive \(2001/55/EC\) and Council Implementing Decision \(EU\) 2022/382 \(Verslag over de toegang tot de gezondheidszorg in de EU-lidstaten — Uitvoering van de richtlijn tijdelijke bescherming \(2001/55/EG\) en uitvoeringsbesluit \(EU\) 2022/382 van de Raad\).](#)

⁴⁷ In de meeste lidstaten werd gratis COVID-19-vaccinatie aangeboden.

⁴⁸ [Mededeling van de Commissie over operationele richtsnoeren voor de uitvoering van Uitvoeringsbesluit \(EU\) 2022/382 van de Raad tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan.](#)

ontwikkeld om de terugkeer van geëvacueerde patiënten naar Oekraïne te vergemakkelijken. Oekraïne is ook betrokken bij het EU4Health-programma en neemt deel aan verschillende acties, zoals het gezamenlijke optreden voor de integratie van de Europese referentienetwerken voor zeldzame ziekten in de nationale gezondheidsstelsels.

Via het EU-platform voor gezondheidsbeleid is een netwerk voor steun aan Oekraïne, de naburige EU-lidstaten en de Republiek Moldavië opgericht ter bevordering van de samenwerking en coördinatie tussen ngo's en maatschappelijke organisaties die de gezondheidszorg in Oekraïne en voor ontheemden uit Oekraïne ondersteunen. De Commissie heeft via het EU4Health-programma aanvullende financiering voor de activiteiten van het netwerk beschikbaar gesteld en daartoe patiëntenorganisaties en maatschappelijke organisaties opgeroepen voorstellen in te dienen om steun te bieden aan mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne.

Veel ontheemden, waaronder kinderen, hebben trauma's opgelopen door de Russische agressie en hebben daardoor specifieke behoeften. Als aanvulling op de geestelijke gezondheidszorg en/of psychosociale ondersteuning die in de meeste lidstaten wordt geboden, heeft de Commissie daarom aanvullende financiering voor eerste psychologische hulp verstrekt via verschillende kanalen, waaronder de Internationale Federatie van Rode Kruisverenigingen en andere niet-gouvernementele organisaties.

Volgende stappen:

- De Commissie zal voor eind april 2023 verslag uitbrengen over de belemmeringen voor toegang tot de gezondheidszorg en zal met de lidstaten overleggen hoe deze kunnen worden verwijderd.
- De Commissie zal met de lidstaten samenwerken om gerichte acties voort te zetten. Er zal prioriteit worden gegeven aan de vaccinatie van ontheemde kinderen, volgens de vaccinatieprogramma's van het ontvangende land, in overleg met de lidstaten. Ondersteuning van de continuïteit van de zorg voor mensen die een langdurige behandeling nodig hebben, moet ook prioriteit krijgen. Epidemiologische surveillance moet worden gewaarborgd.
- De Commissie zal met de lidstaten samenwerken om de steun aan Oekraïense kankerpatiënten voort te zetten, door middel van de huidige medische evacuaties, de levering van kankermedicijnen aan Oekraïne en de deelname van Oekraïne aan de activiteiten die zijn ontwikkeld in het kader van het Europees kankerbestrijdingsplan, via het EU4Health-programma.
- De Commissie zal via overeenkomsten met de IFRC en ngo's zorgen voor integrale psychosociale en geestelijke gezondheidszorg voor ontheemden uit Oekraïne, onder meer door het opschalen van opleidingsvoorzieningen op het gebied van geestelijke gezondheidszorg voor leerkrachten en maatschappelijk werkers.

4.5. Toegang tot werk

Integratie op de arbeidsmarkt is van fundamenteel belang willen mensen financieel onafhankelijk zijn, hun gezin kunnen onderhouden en kunnen bijdragen aan de gemeenschap in het ontvangende land. Integratie zal Oekraïne op de lange termijn ook ten goede komen, als de mensen met hun nieuw verworven vaardigheden naar huis terugkeren en helpen bij de wederopbouw van het land.

Na de activering van de richtlijn tijdelijke bescherming hebben de lidstaten veel formaliteiten en aanvullende administratieve stappen (zoals aanvullende werkvergunningen) of andere belemmeringen weggenomen om onmiddellijke toegang tot de arbeidsmarkt te garanderen. In juni 2022 heeft de Commissie op basis van lessen uit eerdere crises richtsnoeren opgesteld en concrete maatregelen voorgesteld om de toegang tot de arbeidsmarkt, beroepsonderwijs en -opleiding en volwasseneneducatie te vergemakkelijken⁴⁹.

Tot dusver zijn er aanwijzingen dat dergelijke initiatieven succesvol zijn geweest en dat ontheemden uit Oekraïne sneller tot de arbeidsmarkt zijn toegetreden dan personen die om internationale bescherming verzoeken en personen met een vluchtelingenstatus⁵⁰. Uit de in december 2022 beschikbare cijfers blijkt dat toen in de hele Europese Economische Ruimte meer dan 1,1 miljoen ontheemden uit Oekraïne aan het werk waren⁵¹. Op 1 maart 2023 waren ten minste 614 933 begunstigden van tijdelijke bescherming aan het werk in 18 lidstaten, Noorwegen en Liechtenstein, en waren 413 365 personen geregistreerd als werkzoekenden in 15 lidstaten.

In het kader van deze initiatieven hebben de Commissie en de Europese Arbeidsautoriteit in oktober 2022 de **Talent Pool Pilot**⁵² gelanceerd voor personen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne. Het initiatief ondersteunt de integratie op de arbeidsmarkt van begunstigden van tijdelijke bescherming, zolang ze zich in de EU bevinden. Het vergemakkelijkt het matchen van hun profielen met banen en vacatures die overeenstemmen met hun vaardigheden en kwalificaties. Het helpt hen om hun cv op te stellen en hun profielen beschikbaar te maken voor meer dan 4 000 werkgevers in de EU die, in februari 2023, samen 3 900 000 vacatures hadden. Werkgevers die op het Eures-portaal zijn geregistreerd, doorlopen onder andere een doorlichtingsprocedure om het risico van arbeidsuitbuiting te voorkomen. Het portaal is in alle EU-lidstaten beschikbaar voor werkzoekenden, maar sommige lidstaten hebben extra middelen geïnvesteerd om de uitvoering ervan te ondersteunen⁵³. Om begunstigden van tijdelijke bescherming sneller op de arbeidsmarkt te integreren, worden de lidstaten aangemoedigd om het gebruik van de Talent Pool Pilot beter te bevorderen en te ondersteunen door middel van actieve promotie- en informatiecampagnes.

De snelle validatie van vaardigheden en de snelle erkenning van kwalificaties is bijzonder belangrijk voor een succesvolle integratie op de arbeidsmarkt. In april 2022 heeft de Commissie **een aanbeveling en een praktisch advies uitgebracht voor een flexibele erkenning van kwalificaties** die mensen die op de vlucht zijn voor de Russische oorlog tegen Oekraïne, toegang geven tot gereguleerde beroepen of tot bijscholing. De Commissie houdt toezicht op de uitvoering ervan⁵⁴. Om de Oekraïense kwalificaties te verduidelijken en om het gemakkelijker te maken die te vergelijken met in de EU behaalde kwalificaties, heeft

⁴⁹ [Mededeling van de Commissie over richtsnoeren om mensen die gevlucht zijn voor de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne toegang te verlenen tot de arbeidsmarkt, beroepsonderwijs en -opleiding en volwasseneneducatie.](#)

⁵⁰ [OESO, Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine — What we know about the skills and early labour market outcomes of refugees from Ukraine \(Beleidsreacties over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne — Wat we weten over de vaardigheden en eerste arbeidsmarkresultaten van vluchtelingen uit Oekraïne\).](#)

⁵¹ [Ondersteuning van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening aan personen die uit Oekraïne zijn ontheemd: laatste ontwikkelingen — Werkgelegenheid, sociale zaken en integratie.](#)

⁵² [Talent Pool Pilot van de EU.](#)

⁵³ Cyprus, Finland, Kroatië, Litouwen, Polen, Slowakije en Spanje.

⁵⁴ [Aanbeveling \(EU\) 2022/554 van de Commissie van 5 april 2022 betreffende de erkenning van kwalificaties van mensen die op de vlucht zijn door de Russische invasie van Oekraïne.](#)

de Commissie een vergelijkingsrapport⁵⁵ gepubliceerd en organiseert zij uitwisselingen voor beroepsbeoefenaars en anderen die betrokken zijn bij de beoordeling van kwalificaties.

Veel lidstaten hebben al belangrijke stappen ondernomen om de erkenning van kwalificaties te vergemakkelijken⁵⁶. Enkele van hen hebben overeenkomsten op het gebied van academische erkenning gesloten met Oekraïne. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat mensen toegang hebben tot werk dat past bij hun kwalificaties en ervaring.

Bij de begunstigden van tijdelijke bescherming gaat het grotendeels om Oekraïense gezinnen met een vrouw aan het hoofd. Daarom besteden verschillende lidstaten in hun programma voor integratie op de arbeidsmarkt extra aandacht aan **steun voor vrouwen uit Oekraïne**. In dit kader is ook de beschikbaarheid van diensten voor onderwijs en opvang voor jonge kinderen een bijzonder cruciale voorwaarde voor een snelle en duurzame integratie op de arbeidsmarkt.

Er is ook specifieke aandacht besteed aan **Oekraïense journalisten en personen die in de media werken**, en dat zal zo blijven. Het “Europees mechanisme voor snelle respons op schendingen van de pers- en mediavrijheid”⁵⁷, ondersteund door de EU, heeft journalisten in de EU opgevangen. Ook een ander door de EU gefinancierd project ter bevordering van grensoverschrijdende journalistieke partnerschappen⁵⁸ staat open voor de Oekraïense media. Om het ondernemerspotentieel van jonge Oekraïners te ondersteunen, heeft de Commissie maatregelen genomen om een flexibelere deelname aan het programma Erasmus voor jonge ondernemers mogelijk te maken. Als gevolg hiervan heeft het grootste aantal Oekraïense ondernemers sinds 2018 zich aangemeld voor en deelgenomen aan het programma.

De Commissie heeft ook haar werk met de sociale en economische partners in het kader van het Europees partnerschap voor integratie geïntensiveerd om de integratie van begunstigden van tijdelijke bescherming op de arbeidsmarkt te bevorderen. Zoals benadrukt in een gezamenlijke verklaring van december 2022, concentreren de leden zich op het versterken van de samenwerkingsstructuren tussen relevante actoren op de arbeidsmarkt en het vereenvoudigen en verduidelijken van de beoordeling, erkenning en validatie van vaardigheden en kwalificaties van vluchtelingen en migranten⁵⁹.

Nu de lidstaten beginnen met de uitvoering van hun ESF+-programma's voor de periode 2021-2027, zal de Commissie toezien op het gebruik van het ESF+ ter ondersteuning van de arbeidsmarkt en de sociale integratie van onderdanen van derde landen, met name uit Oekraïne.

Duidelijkheid over het recht op werk en zelfstandig ondernemerschap zonder vertragingen of voorwaarden is tot nu toe een belangrijke factor geweest voor de toegang van ontheemden uit Oekraïne tot de arbeidsmarkt. Er kan nog meer worden gedaan om ontheemden te informeren over mogelijke ondersteuning bij de toetreding tot de arbeidsmarkt en hen te stimuleren zich bij de openbare diensten voor arbeidsvoorziening te registreren. Vanwege de onzekerheid over hoe lang ontheemden uit Oekraïne in de EU zullen blijven, zijn er wel flexibele benaderingen nodig om zowel snelle als duurzame toegang tot de arbeidsmarkt te garanderen. Polen, Estland en andere lidstaten pakken dit toekomstgericht aan door de toegang tot andere

⁵⁵ [Vergelijkingsrapport van het Europees kwalificatiekader en het Oekraïense nationale kwalificatiekader.](#)

⁵⁶ Zo zijn er bijvoorbeeld maatregelen om Oekraïense medische beroepsbeoefenaars in Letland onder toezicht te laten werken totdat hun kwalificaties formeel worden erkend.

⁵⁷ <https://www.mfrr.eu>

⁵⁸ <https://www.investigativejournalismforeu.net>

⁵⁹ [Europees Partnerschap voor integratie.](#)

legale migratiestatusen te vergemakkelijken, onder meer via werkgelegenheid. Om ervoor te zorgen dat niemand wordt achtergelaten, moet deze aanpak vergezeld blijven gaan van proactieve maatregelen om taallessen aan te bieden en de toegang tot en integratie op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Volgende stappen:

- De Commissie zal de lidstaten aanmoedigen om een snellere integratie van begunstigen van tijdelijke bescherming op de arbeidsmarkt te bevorderen door het gebruik van de Talent Pool Pilot beter te promoten en te ondersteunen en door vastgestelde beste praktijken uit te wisselen.
- De Commissie zal stimuleren dat er uitwisselingen over vorderingen, uitdagingen en goede praktijken bij de uitvoering van EU-financieringsprojecten voor onderdanen van derde landen plaatsvinden met de nationale beheersautoriteiten van het ESF+.
- Om de Oekraïense kwalificaties te verduidelijken en om het gemakkelijker te maken die te vergelijken met in de EU behaalde kwalificaties, zal de Commissie de uitvoering van haar aanbeveling over een flexibele erkenning van kwalificaties inventariseren en uitwisselingen organiseren voor beroepsbeoefenaars en andere partijen die betrokken zijn bij de beoordeling van kwalificaties.

4.6. Toegang tot accommodatie en huisvesting

Het opvangen van miljoenen ontheemden in korte tijd is een van de grootste uitdagingen gebleken bij de uitvoering van de richtlijn tijdelijke bescherming.

In de hele EU zijn verschillende soorten tijdelijke of meer permanente huisvesting aangeboden door nationale autoriteiten en gemeenten, via particulieren maar ook via de woningmarkt. Het Uniemechanisme voor civiele bescherming⁶⁰ heeft geholpen tegemoet te komen aan de vraag naar noodopvang in lidstaten die grenzen aan Oekraïne en de Republiek Moldavië of er dichtbij liggen, met name gedurende de eerste paar dagen na aankomst. Het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties (ERCC) van de Commissie heeft de verdeling van aanbiedingen van 21 EU-lidstaten en Noorwegen in goede banen geleid en noodhuisvesting en bedden uit de RescEU-reserve beschikbaar gesteld.

Een van de meest opmerkelijke aspecten van de respons op de crisis is echter de **enorme vrijgevigheid van particulieren** die hun eigen huis hebben opengesteld. Zonder die vrijgevigheid zouden de officiële opvangfaciliteiten het moeilijk hebben gehad om de situatie het hoofd te bieden.

Om kwetsbare mensen en degenen die hen opvangen, te ondersteunen, hebben de nationale autoriteiten steun verleend voor en ook zelf deelgenomen aan innovatieve gezamenlijke samenwerkingsplatforms die mensen aan woonruimte koppelen, informatie verstrekken en wederzijdse ondersteuning bieden. Veel lidstaten bieden ook financiële steun aan mensen die begunstigen van tijdelijke bescherming opvangen. Andere lidstaten kennen een huisvestingssteun toe aan de personen zelf die tijdelijke bescherming genieten⁶¹.

⁶⁰ [EU-mechanisme voor civiele bescherming \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-areas/pages/item-detail/11444).

⁶¹ [OESO, Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine - Housing support for Ukrainian refugees in receiving countries \(Beleidsreacties over de gevolgen van de oorlog in Oekraïne — Huisvestingssteun voor Oekraïense vluchtelingen in opvanglanden\)](#).

In het kader van het **Safe Homes**-initiatief⁶² heeft de Commissie richtsnoeren opgesteld om de lidstaten, regionale en lokale autoriteiten en het maatschappelijk middenveld te helpen bij de organisatie van particuliere huisvestingsinitiatieven⁶³. De Commissie heeft de lidstaten aangemoedigd om uitwisselingen te houden en onderzoek te doen naar zogenoemde “gemeenschapssponsoring” of andere soortgelijke integratietrajecten voor mensen die worden opgevangen. Een budget van 5,5 miljoen EUR, uit te voeren via het project van de Internationale Federatie van het Rode Kruis, is specifiek bedoeld om de uitvoering van de Safe Homes-richtsnoeren en de ontwikkeling van een model voor goede praktijken te ondersteunen. Het project zal ervoor zorgen dat de op te vangen personen of gezinnen beter aan potentiële opvangverleners worden gekoppeld, met inachtneming van de behoeften van de lidstaten, en dat er een verwijzingsmechanisme komt dat huisvesting koppelt aan verschillende integratiediensten. Daarnaast zal het project voorzien in ondersteuning en begeleiding voor de opvangverleners. Onderdelen van het programma zullen in de loop van 2023 worden geïmplementeerd in België, Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Nederland, Luxemburg, Polen, Roemenië en Slowakije.

Bovendien heeft de Commissie in januari 2023 een oproep tot het indienen van voorstellen voor projectsubsidies in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie⁶⁴ gelanceerd, om regelingen voor gemeenschapssponsoring verder te ondersteunen en te bevorderen en bij te dragen tot complementariteit tussen de opvangcapaciteiten van de lidstaten en het particuliere huisvestingsaanbod. Zo kunnen de lessen die zijn getrokken uit de respons op de oorlog in Oekraïne worden geïntegreerd en mogelijkheden om de structurele opvangcapaciteit op EU-niveau uit te breiden worden geïdentificeerd. Het ESF+ is ook geschikt om dergelijke regelingen in de EU-lidstaten te ondersteunen.

Om niet voortdurend afhankelijk te blijven van opvang door de overheid, zullen ontheemden uit Oekraïne de overstap moeten maken van noodopvang voor de korte termijn of tijdelijke opvang bij particulieren naar huisvesting voor de langere termijn. Bovendien moet er toegankelijke huisvesting beschikbaar zijn voor personen met een handicap. Tekorten aan betaalbare of sociale woningen – met in sommige lidstaten een crisis op de woningmarkt tot gevolg – bemoeilijken deze overgang. Wanneer begunstigen van tijdelijke bescherming hun huisvesting geheel of gedeeltelijk zelf betalen, is een passend onderzoek van de financiële draagkracht en, waar nodig, ondersteuning van cruciaal belang om toegang tot huisvesting te kunnen blijven bieden aan wie dat nodig heeft.

Volgende stappen:

- Het Solidariteitsplatform zal de trends op het gebied van ontheemding blijven volgen en het Europese noodplan blijven actualiseren om ervoor te zorgen dat er accommodatie beschikbaar is.
- De Commissie zal toezien op de toepassing van de richtlijn tijdelijke bescherming op het gebied van opvang om de risico's te identificeren bij de overgang van noodhuisvesting naar oplossingen voor de langere termijn, met name voor kwetsbare personen.

⁶² [Veilige en geschikte huisvesting voor personen die op de vlucht zijn voor de oorlog in Oekraïne.](#)

⁶³ [Solidariteit en huisvesting: ondersteuning van veilige huisvesting — Overwegingen, belangrijkste principes en praktijken — Stand van zaken op 21 februari 2023](#) (in het Engels).

⁶⁴ [Fonds voor asiel, migratie en integratie \(AMIF\) — oproep tot het indienen van voorstellen — 17 januari 2023](#) (in het Engels).

- Het Solidariteitsplatform zal de implementatie van Safe Homes en de desbetreffende richtsnoeren bespreken om te bepalen welke belangrijke stappen de komende maanden moeten worden genomen en welke lessen kunnen worden getrokken.
- Het Europees Integratienetwerk⁶⁵ zal goede praktijken op het gebied van het aanbieden van toegankelijke huisvesting blijven uitwisselen op basis van de gesprekken die op 2 en 3 februari 2023 in Zweden hebben plaatsgevonden.
- De Commissie zal in 2023 8 miljoen EUR aan financiering vrijmaken om regelingen voor gemeenschapssponsoring te ondersteunen en te bevorderen.
- De Commissie zal toezien op de door de Internationale Federatie van het Rode Kruis gecoördineerde uitvoering van het Safe Homes-project en dit waar nodig versterken.

5. Financiële en operationele steun

De EU heeft niet eerder geziene maatregelen en financiële middelen ingezet om tegemoet te komen aan de behoeften van ontheemden, en heeft daartoe een beroep gedaan op verschillende EU-fondsen. De Commissie heeft haar uitgebreide instrumentarium al heel vroeg ingezet om de lidstaten te hulp te komen met middelen uit meerdere EU-uitgavenprogramma's.

5.1. Financiële steun

Sinds maart 2022 zijn de regels voor het cohesiebeleid verschillende keren herzien om de lidstaten in staat te stellen onbenutte middelen uit de begroting voor de periode 2014-2020 opnieuw toe te wijzen en extra liquiditeit te verschaffen op grond van de nieuwe begroting voor de periode 2021-2027. Het **pakket van het cohesiebeleid ten behoeve van vluchtelingen in Europa (CARE)**, bestaande uit drie wijzigingen⁶⁶, heeft de flexibiliteit van de bestaande regels vergroot, gezorgd voor meer liquiditeit om urgente behoeften te financieren en de rapportage voor de beheersautoriteiten vereenvoudigd.

De totale aanvullende liquiditeit die de EU via de CARE- en FAST-CARE-pakketten heeft verschaft, bedraagt 13,6 miljard EUR. Een bedrag van bijna 1 miljard EUR⁶⁷ is geherprogrammeerd om de opvang en aankomst van ontheemden uit Oekraïne te financieren en de toegang tot de reguliere arbeidsmarkt, onderwijs, taalcursussen, kinderopvang, huisvesting, medische zorg en andere maatregelen voor integratie op lange termijn te vergemakkelijken. Aangezien dergelijke maatregelen vaak worden genomen door lokale autoriteiten en maatschappelijke organisaties, moeten de lidstaten ten minste 30 % van de betrokken CARE-middelen aan deze begunstigden toewijzen⁶⁸.

⁶⁵ Het Europees Integratienetwerk (EIN) brengt vertegenwoordigers van nationale overheidsinstanties van de 27 EU-lidstaten en IJsland en Noorwegen samen, voornamelijk vertegenwoordigers van de ministeries die verantwoordelijk zijn voor de integratie van migranten. Zij spelen vaak een rol bij de planning en uitvoering van specifieke EU-financieringsmogelijkheden in hun respectieve landen, bijvoorbeeld in het kader van het Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF). De EIN-leden nemen met het oog op de uitwisseling van kennis ook deel aan gerichte studiebezoeken, collegiale toetsingen, workshops en wederzijdse bijstandsacties in verband met specifieke aspecten van integratie. Zie [Europees Integratienetwerk | Europese website inzake integratie \(europa.eu\)](#).

⁶⁶ [Verordening \(EU\) 2022/562 van 6 april 2022](#), [Verordening \(EU\) 2022/613 van 12 april 2022](#) en [Verordening \(EU\) 2022/2039 van 26 oktober 2022](#).

⁶⁷ Stand van zaken op 31 januari 2023.

⁶⁸ De herprogrammering om dit systeem op te zetten, is gaande en de Commissie zal bij de afsluiting van de programma's controleren of aan deze voorwaarde wordt voldaan.

De EU heeft ook de **fondsen voor binnenlandse zaken** gewijzigd om de financiële flexibiliteit te vergroten en het voor de lidstaten gemakkelijker te maken om beschikbare middelen uit hun programma's voor de periode 2014-2020 te herschikken ten behoeve van acties voor ontheemden uit Oekraïne, zoals maatregelen om in de eerste opvangbehoeften te voorzien (bv. noodhuisvesting, voedsel, gezondheidszorg, extra personeel enz.) en om de inspanningen van de lidstaten te ondersteunen (bv. initiële verwerkings- en registratieactiviteiten en doorverwijzing van personen naar gespecialiseerde ondersteunende diensten).

Bovendien werd tijdens de donorconferentie “Stand Up for Ukraine” op 9 april 2022 **400 miljoen EUR aan financiering voor noodhulp** vrijgemaakt uit de fondsen voor binnenlandse zaken. Daarvan werd 385 miljoen EUR toegewezen voor de meest urgente behoeften in de lidstaten⁶⁹ die het zwaarst zijn getroffen door de toestroom van ontheemden uit Oekraïne, en voor vroege integratie. De resterende 15 miljoen EUR is vooral bestemd voor het “Safe Homes”-initiatief en voor psychosociale ondersteuning van ontheemden uit Oekraïne.

Via het instrument voor technische ondersteuning heeft de Commissie ook overheidsdiensten van de lidstaten ondersteund om de toegang tot de rechten op grond van de richtlijn tijdelijke bescherming te vergemakkelijken. Dit draagt bij tot de verbetering van de coördinatie op meerdere niveaus en de verbetering van de procedures die ontheemden uit Oekraïne toegang tot sociale diensten, onderwijs en werkgelegenheid moeten bieden.

Als gevolg van de goedkeuring van de nieuwe generatie programma's hebben de lidstaten toegang tot aanzienlijke financiële steun in het kader van de **fondsen voor binnenlandse zaken en het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027**, waardoor ze acties kunnen opstarten die zijn aangepast aan hun specifieke behoeften.

De Commissie zal met de lidstaten blijven samenwerken, met name in het licht van de conclusies van de Europese Raad van 9 februari 2023, om ervoor te zorgen dat de lidstaten waarvoor de kosten voor medische hulp, onderwijs en levensonderhoud voor vluchtelingen het hoogst zijn, toereikende en flexibele financiële steun blijven krijgen.

5.2. Operationele steun

De Russische agressie tegen Oekraïne heeft geleid tot de grootste noodoperatie sinds de oprichting van het **Uniemechanisme voor civiele bescherming**, dat heeft aangetoond dat het in staat is hulp te bieden aan zowel Oekraïne als de EU-lidstaten die het meest getroffen zijn door de instroom van ontheemden uit Oekraïne. In Polen, Roemenië en Slowakije werden drie logistieke centra van het Uniemechanisme voor civiele bescherming opgericht om het vervoer van meer dan 80 000 ton hulp in natura van de lidstaten en deelnemende landen naar Oekraïne te regelen. Het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties (ERCC) van de Commissie heeft de grootste en meest complexe operatie van het Uniemechanisme voor civiele bescherming tot nu toe beheerd, met een geschatte financiële waarde van meer dan 540 miljoen EUR. Dit bedrag werd onder meer besteed aan medicijnen en medische hulpmiddelen, hulpvoertuigen, generatoren en transformatoren. Ook coördineerde het Coördinatiecentrum de eerdergenoemde medische evacuaties.

⁶⁹ Noodhulp ten bedrage van 385 miljoen EUR werd toegewezen aan Tsjechië (54,4 miljoen EUR), Polen (200,1 miljoen EUR), Estland (10,1 miljoen EUR), Litouwen (10,1 miljoen EUR), Bulgarije (10,9 miljoen EUR), Letland (7,8 miljoen EUR), Roemenië (39,1 miljoen EUR), Hongarije (21,1 miljoen EUR), Slowakije (24,7 miljoen EUR) en Cyprus (6,7 miljoen EUR).

De **agentschappen** van de EU, met name het EUAA, Frontex, Europol en het FRA, speelden ook een rol in het uitvoeren van de **operationele steun van de EU**.

Het EUAA verleent aan 13 lidstaten steun voor hun behoeften op het gebied van asiel, opvang en tijdelijke bescherming. Nog eens 90 medewerkers werden ingezet om de lidstaten specifiek te ondersteunen bij het uitvoeren van de richtlijn tijdelijke bescherming, het verstrekken van informatie en het opvangen van andere gevolgen van de Russische invasie in Oekraïne. Het Agentschap heeft in nauwe samenwerking met de Commissie tal van informatieproducten ontwikkeld en gedistribueerd en informatiecampagnes gelanceerd op het gebied van tijdelijke bescherming. De lidstaten kregen relevante opleidingen aangeboden om hun medewerkers de kennis en vaardigheden bij te brengen die nodig zijn om uitvoering te geven aan de rechten uit hoofde van de richtlijn tijdelijke bescherming.

Ongeveer 200 Frontex-medewerkers worden ingezet bij de relevante grensovergangen in Polen, Roemenië en Slowakije en de Republiek Moldavië, om de efficiënte en snelle behandeling van personen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne te ondersteunen. Europol heeft personeel en uitgezonden functionarissen ingezet om secundaire veiligheidscontroles uit te voeren in Litouwen, Polen, Slowakije, Roemenië, Hongarije en de Republiek Moldavië. Op verzoek ondersteunen medewerkers van Europol onderzoeken in deze landen.

Het FRA heeft rapporten opgesteld over de uitvoering van de richtlijn tijdelijke bescherming en heeft onlangs bij begunstigden van tijdelijke bescherming een uitgebreide peiling uitgevoerd waarin de belangrijkste uitdagingen en prioriteiten voor de komende maanden aan de orde worden gesteld.

6. Solidariteit en partnerschap

6.1. Solidariteit in actie

Solidariteit is het bepalende kenmerk geweest van de respons van de EU op de Russische agressie tegen Oekraïne, met name doordat de lidstaten hebben besloten **af te zien van de toepassing van artikel 11 van de richtlijn tijdelijke bescherming** en het daardoor voor personen die in een lidstaat tijdelijke bescherming genieten, gemakkelijker hebben gemaakt om naar andere lidstaten te gaan zonder dat ze daar hun tijdelijke beschermingsstatus verliezen. Mede door deze **vlotte verdere verplaatsingen** in de EU is de druk op de nationale opvangsystemen van de aan Oekraïne grenzende lidstaten verminderd en zijn de formaliteiten⁷⁰ voor overbrengingen gereduceerd, waardoor het instrument nog gemakkelijker toe te passen is.

Om de overbelaste opvangcapaciteit van de Republiek Moldavië te verlichten, heeft de Commissie in het kader van het Solidariteitsplatform in een vroeg stadium steun verleend en coördinatie verricht voor de overbrenging van kwetsbare personen die Oekraïne zijn ontvlucht en recht hebben op tijdelijke bescherming van de Republiek Moldavië, naar toezeggende EU-lidstaten en andere geassocieerde Schengenlanden. Tot dusver hebben 12 EU-lidstaten, evenals Noorwegen, Liechtenstein, Zwitserland en IJsland, toezeggingen gedaan om 17 870 personen op doorreis via de Republiek Moldavië op te vangen. In het kader van de toezeggingen die tot nu toe zijn gedaan, zijn in totaal 2 377 personen vanuit de Republiek Moldavië overgebracht naar de EU en andere geassocieerde Schengenlanden (stand van zaken op 17 februari 2023). Bovendien omvatte de verbintenis van de EU ook financiële steun aan de activiteiten van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) in verband met de

⁷⁰ Artikel 26 van de richtlijn tijdelijke bescherming.

organisatie van vluchten vanuit de Republiek Moldavië naar toezeggende EU-lidstaten en geassocieerde Schengenlanden. Dit maakt deel uit van een door de EU gefinancierd project van 15 miljoen EUR.

6.2. Samenwerking en coördinatie met de Oekraïense autoriteiten

De deelname van de Oekraïense autoriteiten aan bijeenkomsten in Oekraïne en de Oekraïense ambassades en consulaten in de EU-lidstaten werd al snel een van de **onderscheidende kenmerken** van de operationele respons op deze crisis vergeleken met andere crises in het verleden. De Commissie is erin geslaagd om nauw samen te werken met de Oekraïense autoriteiten, wat een bredere coördinatie mogelijk maakte, ook op belangrijke gebieden die gericht zijn op de bescherming van categorieën kwetsbare personen en het voorkomen van mensenhandel en mensensmokkel, alsook een betere identificatie van de uitdagingen waarmee mensen in de praktijk worden geconfronteerd bij de toegang tot rechten die verband houden met tijdelijke bescherming. Dit heeft de Commissie en de lidstaten geholpen om tekortkomingen bij de uitvoering van de richtlijn te identificeren en te corrigeren.

6.3. Van Europese solidariteit naar wereldwijde respons

De Commissie heeft contact gezocht met haar internationale partners door het Solidariteitsplatform uit te breiden met een internationale component waarvan **Verenigde Staten, Canada en het Verenigd Koninkrijk** deel uitmaken. Het doel is om informatie uit te wisselen over de regelingen die door verschillende landen zijn opgezet om bescherming te bieden aan mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne⁷¹, om actuele situationele kennis van de omstandigheden in Oekraïne te delen en om noodplannen en aanvullende hulp te bespreken.

Nauwe samenwerking met relevante internationale organisaties, met name met het **UNHCR en de IOM**, heeft bijgedragen tot een beter situationeel bewustzijn bij de EU. Daardoor is de kennisbasis voor de acties vergroot (door middel van onderzoeken en analyses) en wordt operationele steun verleend aan belanghebbenden en concrete projecten ter plaatse, zoals de overbrenging van kwetsbare personen uit Oekraïne vanuit de Republiek Moldavië naar de EU, en de ontwikkeling van de operationele standaardprocedures voor deze overbrengingen.

7. Vooruitblik

Zoals nogmaals werd gesteld tijdens de bijeenkomst van de Europese Raad op 9 februari 2023, zal de Europese Unie personen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne steunen zo lang als nodig is. Door de richtlijn tijdelijke bescherming in werking te stellen, heeft de EU veiligheid geboden aan miljoenen mensen die het land moesten verlaten. De tijdelijke bescherming is verlengd tot maart 2024. De Commissie zal zo nodig een voorstel voor verdere verlenging indienen.

De richtlijn heeft een ongekeerde maatschappijbrede inspanning in gang gezet, waar de Commissie al sinds het begin van de reactie voor heeft gepleit. Alle geledingen van de overheid en de samenleving zijn op een niet eerder geziene manier ingezet en hebben daardoor de rechten die zijn vastgelegd in de richtlijn inzake tijdelijke bescherming, concreet gemaakt. Dit heeft geleid tot een grote mate van innovatie, met proefprojecten in verschillende sectoren, onder meer op het vlak van werkgelegenheid, onderwijs, huisvesting

⁷¹ Sinds het begin van de oorlog zijn meer dan 400 000 mensen uit Oekraïne aangekomen in de Verenigde Staten, Canada en het Verenigd Koninkrijk.

en erkenning van kwalificaties, die cruciale lessen zullen opleveren om ons beleid te verbeteren en ons voor te bereiden op toekomstige scenario's.

De richtlijn is zowel sterk als flexibel genoeg gebleken om een collectieve en snelle respons mogelijk te maken, ondersteund door **sterke EU-coördinatie via het Solidariteitsplatform**. Dit heeft geholpen om nieuwe contacten te leggen en samenwerking te bevorderen tussen overheden, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en de mensen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie tegen Oekraïne.

Een sterke gecoördineerde EU-aanpak is niet alleen noodzakelijk om de huidige uitdagingen te kunnen aanpakken, maar ook voor toekomstige maatregelen. Dit zal van cruciaal belang zijn om te zorgen voor een **soepele overgang** naar alternatieve wettelijke statussen die toegang tot rechten mogelijk maken na de maximale duur van de tijdelijke bescherming, bijvoorbeeld door de verblijfs- en werkvergunningen te verlengen of door voorwaarden te creëren voor de overgang naar andere wettelijke statussen. Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat de asielstelsels van de lidstaten niet overbelast raken.

Tegelijkertijd is **gerichte steun** nodig voor personen die uit Oekraïne zijn gevlucht en terug naar huis willen. De Commissie heeft hier al geïntervenieerd met specifieke richtsnoeren in de vorm van veelgestelde vragen, waarin de verschillende gevolgen van korte bezoeken aan Oekraïne en een vrijwillige terugkeer naar Oekraïne worden toegelicht⁷² en waarborgen worden geboden aan personen die naar Oekraïne terug willen keren, zodat zij gemakkelijk weer toegang hebben tot hun bescherming als zij opnieuw moeten vluchten⁷³. De Commissie zal de situatie blijven volgen om ervoor te zorgen dat de lidstaten de nodige maatregelen nemen om de vrijwillige terugkeer te faciliteren van personen die, met volledige kennis van zaken, besluiten naar huis te gaan, en ze zal dergelijke beslissingen blijven ondersteunen met de fondsen voor binnenlandse zaken. De Commissie intensificeert ook haar inspanningen in het kader van het multi-institutioneel donorcoördinatieplatform om de wederopbouw, het herstel en de reconstructie in Oekraïne te ondersteunen. De terugkeer van de ontheemden zal in dit verband een belangrijke overweging zijn.

Meer in het algemeen is de richtlijn tijdelijke bescherming een essentieel instrument gebleken om onmiddellijke bescherming te bieden in de EU en de Commissie is van mening dat deze **ook in de toekomst deel moet blijven uitmaken van het instrumentarium van de Europese Unie**.

De ervaring heeft echter geleerd dat de soorten migratieproblemen waarmee de EU wordt geconfronteerd, sterk kunnen variëren, met name wat betreft de omvang van de migratiestroom of de samenstelling ervan. Het is daarom essentieel dat de EU over een verscheidenheid aan instrumenten beschikt en voorbereid is om op alle soorten crises te reageren. De Commissie zal met de medewetgevers samenwerken om ervoor te zorgen dat de Europese Unie is uitgerust met de instrumenten die zij in de toekomst nodig heeft, en om te zorgen voor een goede aansluiting op het voorstel van de Commissie voor een verordening inzake crisis- en overmachtsituaties⁷⁴.

Voor de uitvoering van de richtlijn in de nabije toekomst is blijvende steun nodig om ervoor te zorgen dat bestaande uitdagingen worden aangepakt en dat er passende overgangs- en

⁷² [Veelgestelde vragen over de interpretatie van de richtlijn tijdelijke bescherming en Uitvoeringsbesluit 2022/382 van de Raad](#) (in het Engels).

⁷³ [Veelgestelde vragen over vrijwillige terugkeer naar Oekraïne in het kader van de tijdelijke bescherming](#) (in het Engels).

⁷⁴ [Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de aanpak van crisis- en overmachtsituaties op het gebied van migratie en asiel](#).

noodmaatregelen zijn om situaties in de toekomst op te vangen. Het **Solidariteitsplatform zal blijven zorgen voor een gecoördineerde EU-respons en voor het onderhouden van contact met de lidstaten** en andere belanghebbenden.

De solidariteit en het medeleven van mensen in de hele EU, evenals de inspanningen van nationale en lokale autoriteiten, belanghebbenden en gemeenschappen leren ons nog steeds belangrijke lessen, wat eens te meer bewijst dat de Europese Unie sterk is als ze eensgezind en gecoördineerd handelt.

De Europese Unie zal zo lang als nodig een toevluchtsoord blijven voor personen die op de vlucht zijn voor de Russische agressie.